

Artikel fra Juristen nr. 8/1985 side 273-279

En trussel mod fundamentale principper i strafferetsplejen

Om anonyme vidner og agenter

Af landsdommerne Ole Unmack Larsen, Poul Rønnow og Peter Rørdam

Dommere er traditionelt tilbageholdende i den retspolitiske debat, men de overvejelser om anvendelse af anonyme vidner og agenter i straffesager, som nu er i gang, og som skal forelægges for folketinget, anser vi for at indebære en sådan trussel mod fundamentale principper i strafferetsplejen, at vi føler det nødvendigt at fremsætte nogle synspunkter med baggrund i de erfaringer, vi har fra vores arbejde i retten.

Der er sagt og skrevet så meget om disse emner, at vi ikke føler noget behov for at »starte forfra«, og de følgende bemærkninger beskæftiger sig derfor kun med nogle aspekter af problemerne, som det efter vores opfattelse er af særlig betydning at have for øje under de afsluttende overvejelser.

I. Anonyme vidner

Anonymiseringen betyder som bekendt ikke blot, at vidnets navn hemmeligholdes for tiltalte, men også at tiltalte ikke får oplysninger om de – for sagens udfald undertiden helt afgørende – dele af vidnets forklaring, hvoraf han kunne slutte sig til vidnets identitet.

Af den diskussion, som har fundet sted om anvendelsen af anonyme vidner, har man undertiden kunnet få det indtryk, at fortalernes på forhånd anser den tiltalte for skyldig efter den tiltale, der er rejst. Og at man på den baggrund er tilbøjelig til at anse de retssikkerhedsgarantier for tiltalte, som ophæves eller begrænses ved anonymiseringen, som formaliteter, der ikke bør kunne hindre, at den tiltalte dømmes, som han eller hun ærligt har fortjent.

Men herved overses det, at det naturligvis er uundgåeligt, at der også i sager om grove narkotika- og voldsforbrydelser nu og da

rejses tiltale mod personer, der enten er uskyldige, eller som kun er skyldige i et mindre omfang end beskrevet i anklageskriftet – i en narkosag f.eks. kun i overdragelse af halvdelen af det kvantum, som tiltalen angår. Da strafudmålingen, specielt i narkosager, er nært knyttet til lovovertrædelsens omfang (stofmængden), vil en sådan afvigelse mellem tiltalen og domfældelsen i praksis kunne betyde en forskel på flere års frihedsberøvelse.

At anse de retssikkerhedsgarantier, der her er tale om, for blotte juridiske formaliteter, vil derfor være udslag af en meget overfladisk betragtningsmåde, navnlig når det erindres, at anonyme vidner kun tænkes anvendt i sager om meget alvorlige forbrydelser, hvor der, hvis tiltalte findes skyldig, idømmes meget langvarige frihedsstraffe.

Et andet forhold, som tilsyneladende overses af fortalernes for anvendelsen af anonyme vidner, er følgende:

Anvendelsen af anonyme vidner i sager om grove narkotika- eller voldsforbrydelser begrundes med hensynet til beskyttelsen af vidnerne i disse sager. I betragtning af det miljø, hvoraf sagerne udspringer, kan det forventes, at vidnerne eller deres nærmeste vil lide alvorlig overlast, hvis de ikke beskyttes gennem anonymisering af deres forklaringer. Men det noget specielle miljø rummer jo omvendt en risiko for, at personer i miljøet, der af en eller anden grund ønsker at ramme en anden, der ikke har »makket ret«, eller som man af andre grunde har et regnskab at gøre op med, vil komme med falske anmeldelser og vidneforklaringer, f.eks. gående ud på, at den pågældende i et helt eller delvis opdigtet omfang har medvirket ved salg af narkotika. Da den tiltalte ofte vil være den eneste, der kunne imødegå den urigtige vidneforklaring, vil den anonymisering, som vidnet kan opnå ved at hævde at være truet af tiltalte, og som har til formål at beskytte mod *overlast fra tiltaltes side*, her virke stik modsat: Det løgnagtige vidne opnår gennem anonymiseringen, at han stort set risikofrit